

Vroeggeboorte, een ingrijpende gebeurtenis voor ouders en kind

Vroeggeboorte, een ingrijpende gebeurtenis voor ouders en kind

Koesterende en ontwikkelingsondersteunende zorg

hechting

Hechting: afstemming van ouder en kind op elkaar.

hechting

kindfactor – ouderfactor - omgevingsfactoren

Dubbele prematureiteit

premature ouders

premature baby

Prematuur ouderschap

Ontzetting/angst

Trauma

Verlies

Machteloosheid

Woede

Prematuur ouderschap

Ontzetting en angst:

Alarmfase

Meestal synchroon

Prematuur ouderschap

Trauma: beleving en hanteren cfr traumapatiënten

- gevoel van veiligheid aangetast
- gevoel van kwetsbaarheid verhoogd

Prematuur ouderschap

- Anticipatorisch verlies
- Verlies van zwangerschap
- Verlies van gevoel van lichaamsintegriteit
- Verlies van verwachte baby & verwachte ouderrol
- Verlies van controle

Anticipatorisch verlies

- Tijdelijke barriere voor hechting
- Helpend en verwarrend

Verlies van zwangerschap

- Versterkte schuldgevoelens
- Gevoelens van vervreemding
- Gevoelens van “vanalles te moeten doen”
- Versterkte gevoelens van leegte
- Dynamiek tussen weten en niet-weten verstoord
- Dynamiek tussen droom/vrees/realiteit verstoord

Verlies van lichaamsintegriteit

- Gevoel van het falen van het lichaam,
- verlies van controle over eigen lichaam,
- teleurstelling omdat het lichaam niet gedaan heeft wat men wilde

Verlies van verwachte baby

Verlies van dromen en toekomst

Verlies van verwachte ouderrol

Niet kunnen zorgen, voeden, vertroetelen, genieten...
Andere oudertaken waarop niet voorbereid

Verlies van controle

controle over eigen leven, over emoties, over de toestand van de baby, over de situatie, over de gang van zaken in het ziekenhuis...

Beïnvloedende factoren mbt verlies

- Het gebeuren zelf
- Medische toestand van het kind
- Persoonlijke voorgeschiedenis mbt verlies
- Copingmogelijkheden
- Relatie met eigen ouders
- Ondersteunende omgeving

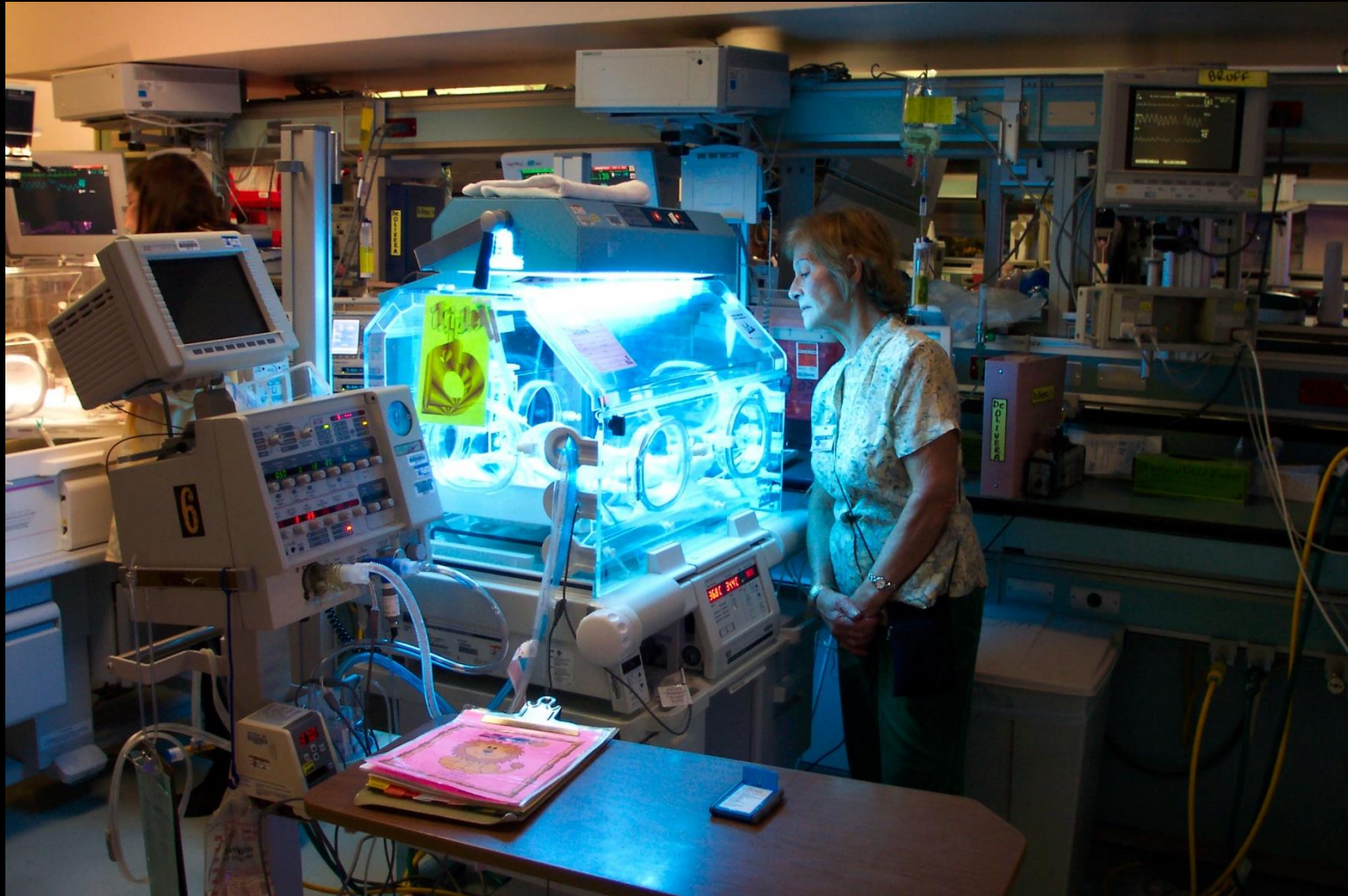

Machteloosheid

- Depressieve gevoelens
- Jaloersheid

Woede

- Tegenover medische staf
- Tegenover de baby

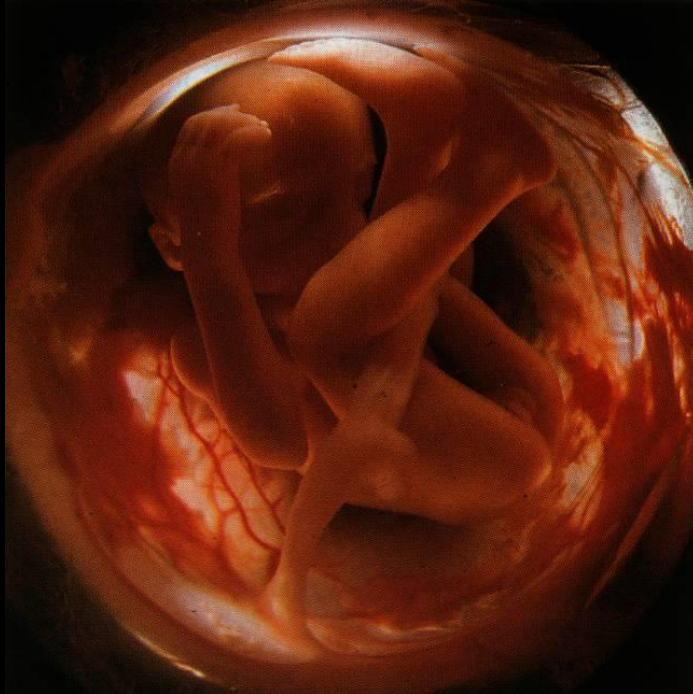
Verlies = rouwproces

- Zeer intense emotionele ervaringen
- Dynamisch proces (niet statisch en progressief)
- Periode van enorme aanpassing (denken, voelen, doen)
- Impact op belangrijke relaties

Premature baby

- Noodzakelijke, maar zeer stresserende omgeving van NICU
- Aanspraken op capaciteiten die nog niet aanwezig zijn (zelfstandig AH, zwaartekracht,...)
- Soms pijnlijke procedures of ingrepen

Premature baby

Nood aan vertrouwdheid:

Herkennen de geur en stem van mama en papa

Ouders zijn vaste figuren voor baby

Premature baby

Ontwikkelingsgerichte zorg

zorg afstemmen op ontwikkelingsniveau van baby

Tastzin

- Eerste zintuig dat functioneel wordt
- Continue tactiele stimulatie, masserende actie met stevige druk
- Premature huid is kwetsbaar en fragiel
- Premature baby meer gevoelig voor pijnlijke aanraking

Tastzin

Zachte nesteling

Tastzin

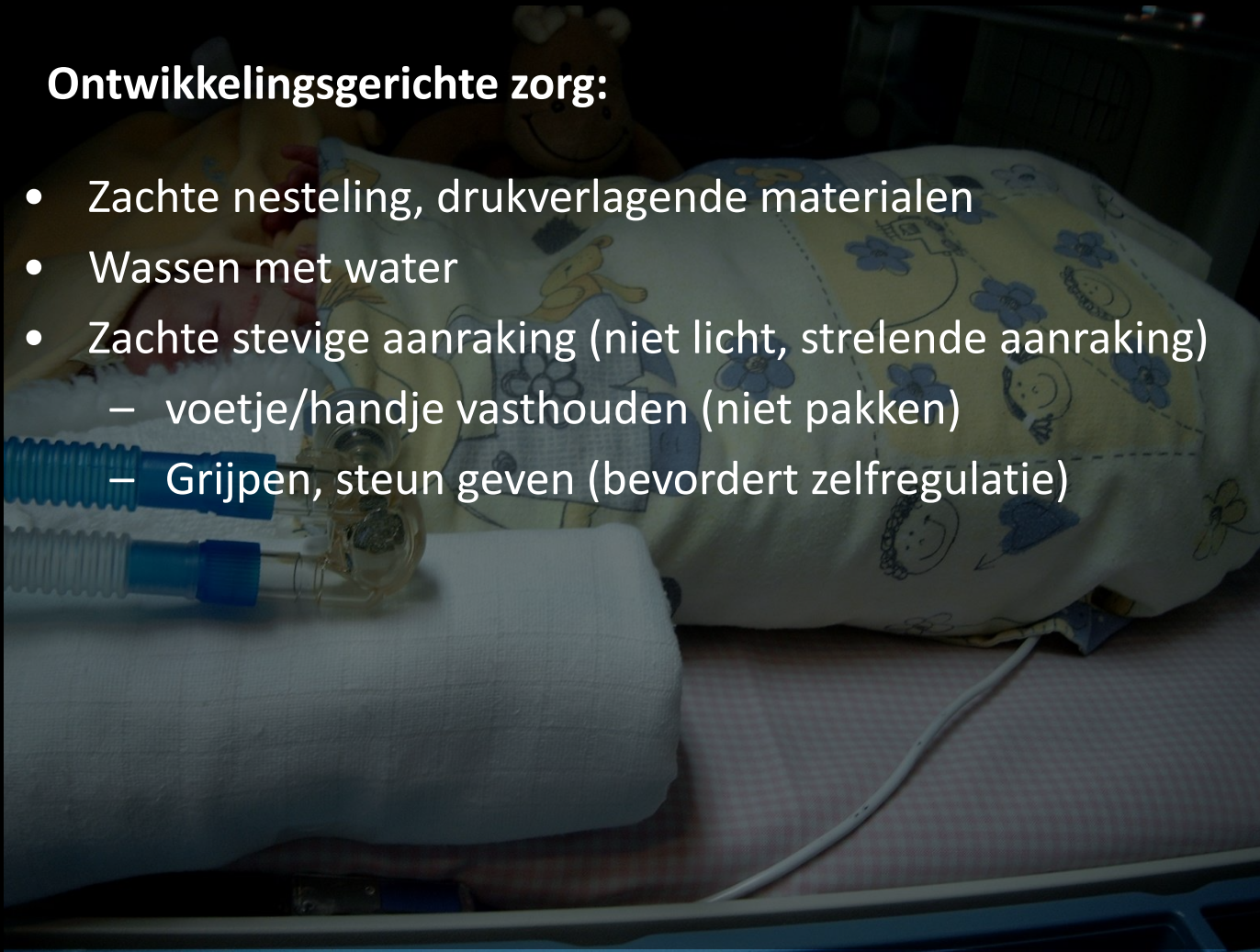

Zachte nesteling

Tastzin

Ontwikkelingsgerichte zorg:

- Zachte nesteling, drukverlagende materialen
- Wassen met water
- Zachte stevige aanraking (niet licht, strelende aanraking)
  - voetje/handje vasthouden (niet pakken)
  - Grijpen, steun geven (bevordert zelfregulatie)

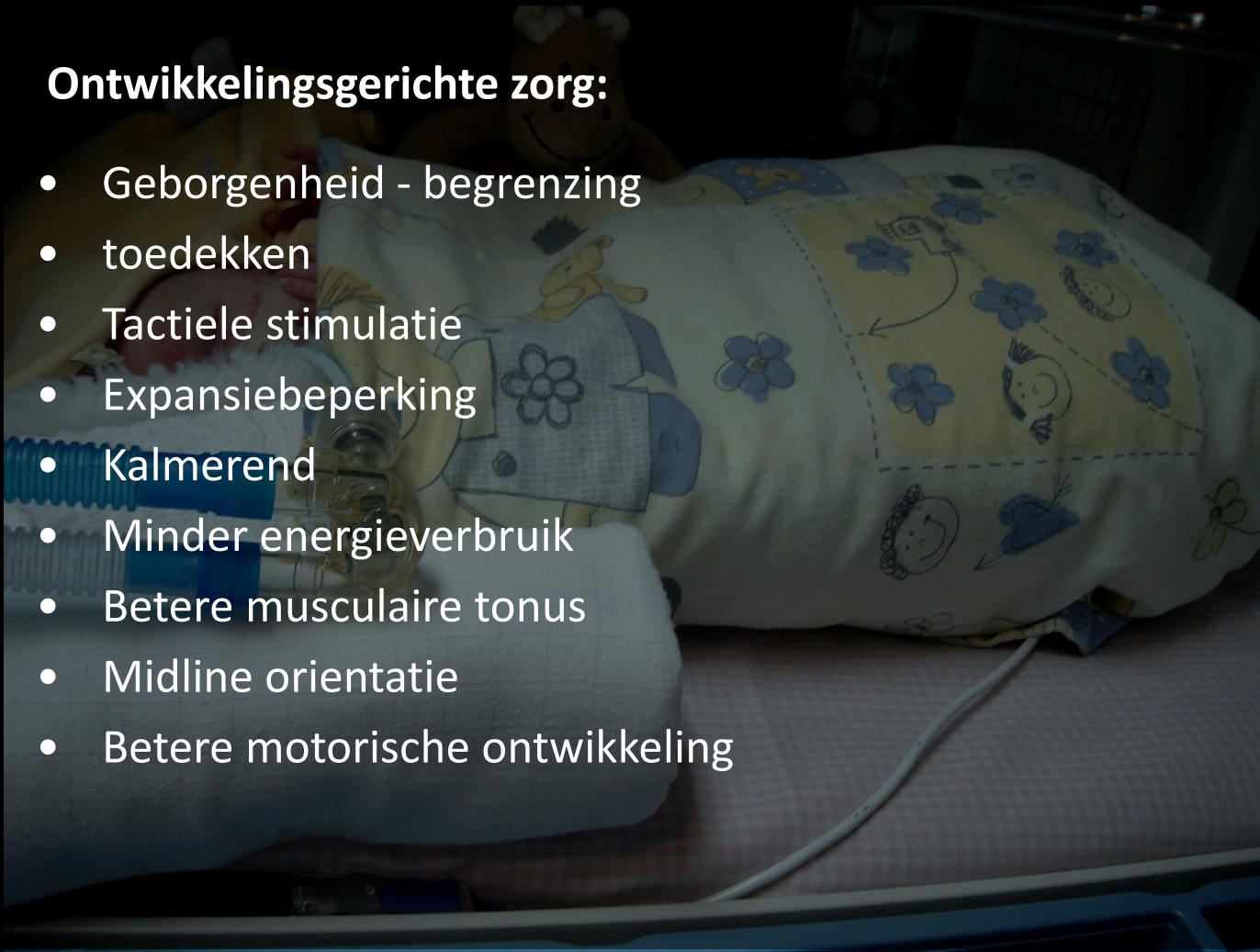

Tastzin

Ontwikkelingsgerichte zorg:

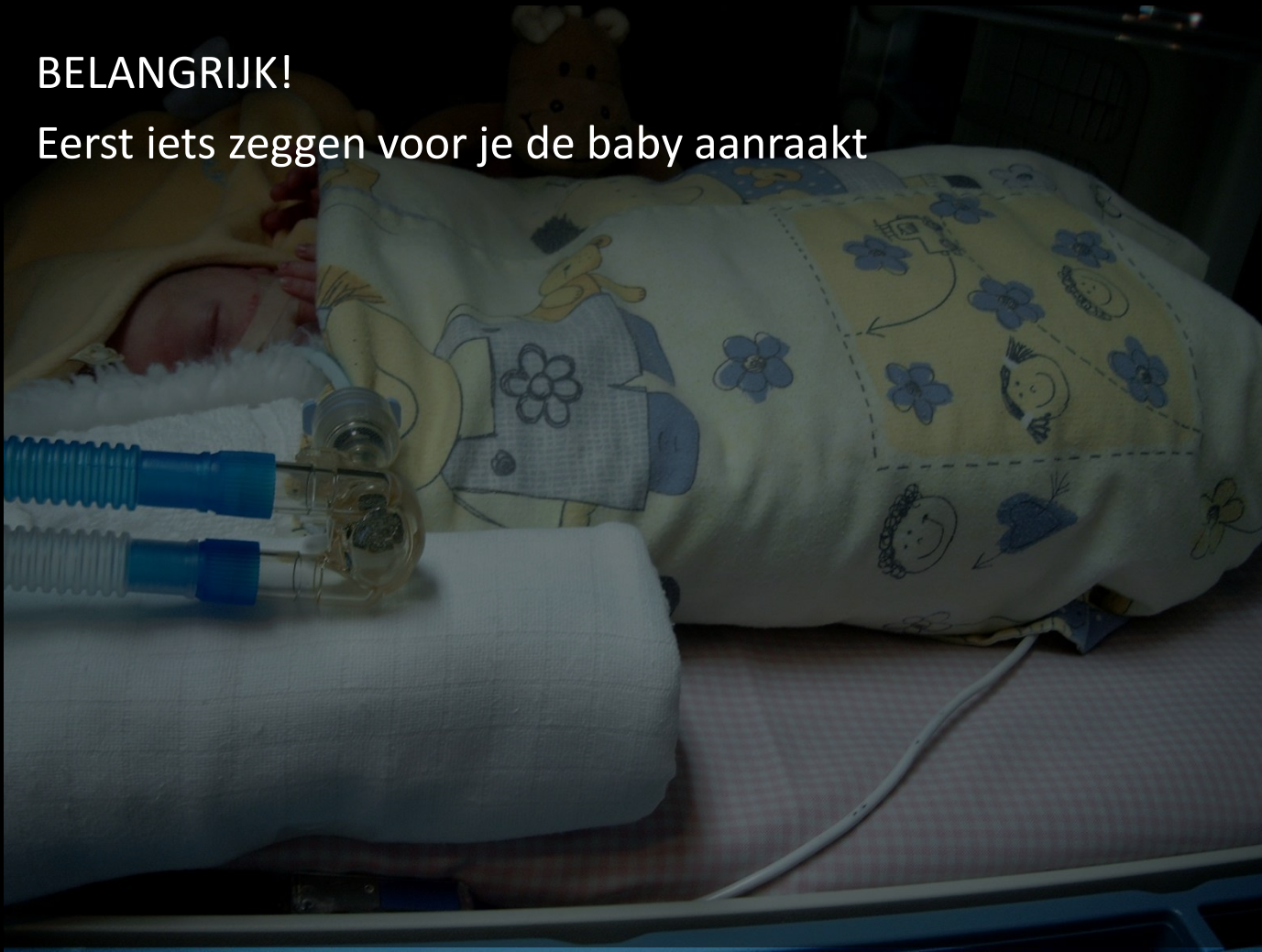
- Geborgenheid - begrenzing
- toedekken
- Tactiele stimulatie
- Expansiebeperking
- Kalmerend
- Minder energieverbruik
- Betere musculaire tonus
- Midline orientatie
- Betere motorische ontwikkeling

Tastzin

BELANGRIJK!

Eerst iets zeggen voor je de baby aanraakt

Evenwichtssysteem

Evenwichtsstelsel

- Evenwichtsorgaan ligt in het binnenoor, reageert op bewegingen in de ruimte en op effecten van de zwaartekracht
- In de baarmoeder zweeft kind in het vruchtwater, ervaart beweging telkens de mama beweegt

Evenwichtsstelsel

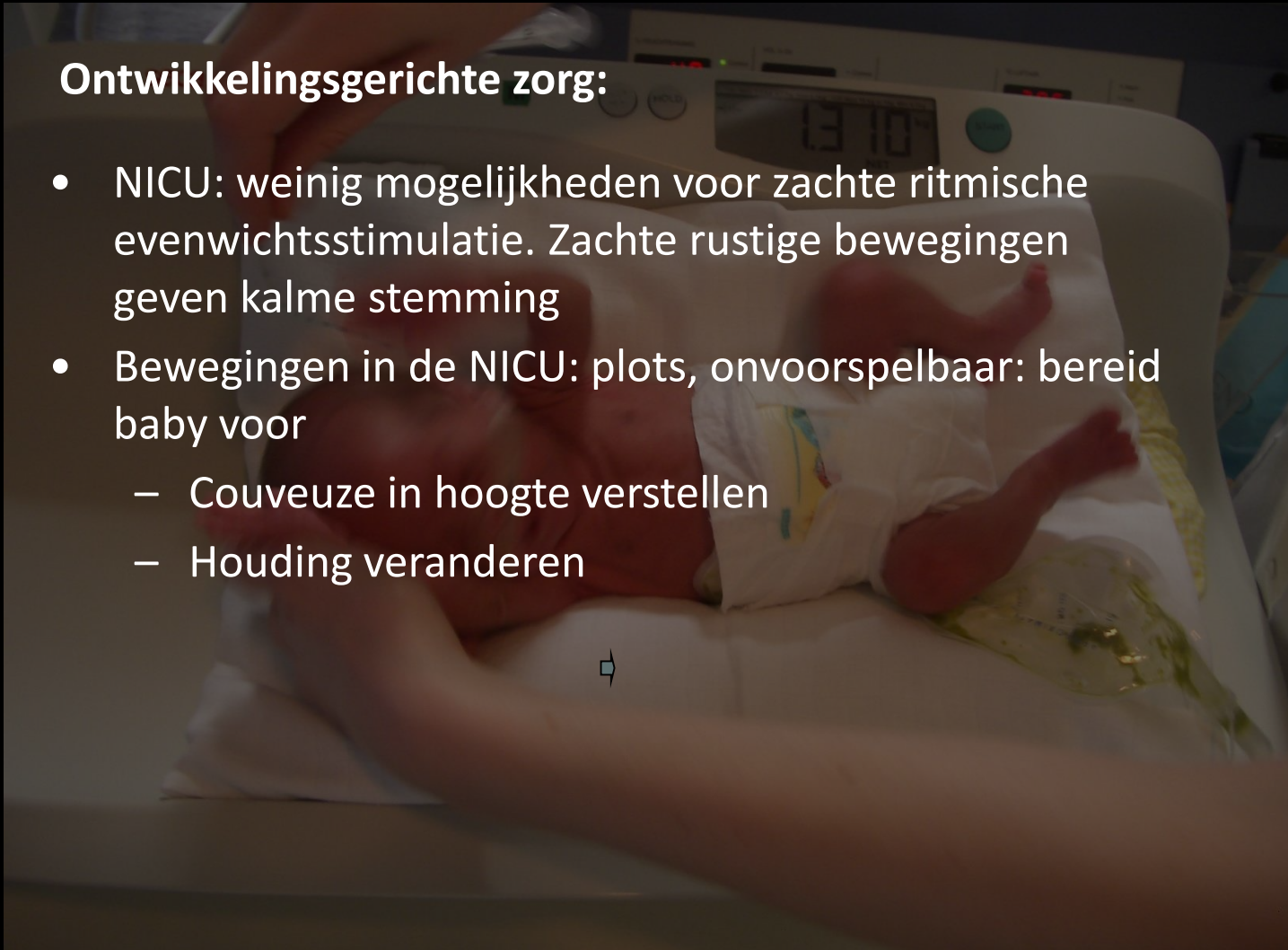

schrikreactie

Evenwichtssysteem

Ontwikkelingsgerichte zorg:

- NICU: weinig mogelijkheden voor zachte ritmische evenwichtsstimulatie. Zachte rustige bewegingen geven kalme stemming
- Bewegingen in de NICU: plots, onvoorspelbaar: bereid baby voor
  - Couveruze in hoogte verstellen
  - Houding veranderen

Smaak en reuk

premature baby herkent geur van de moeder en de vader en van eigen moedermelk

Smaak en reuk

premature baby herkent geur van de moeder en de vader en van eigen moedermelk

Smaak en reuk

Ontwikkelingsgerichte zorg:

- Vermijd onprettige en sterke geuren:
  - Laat ontsmettingsalcohol drogen
  - Vermijd sterke parfums
- Skin to skin contact (kangeroeën) bevordert geurherkenning

Gehoer

Gehoor

- Baby herkent vertrouwde tonen vanuit de baarmoeder
- Baby heeft voorkeur voor stemgeluiden en stem van moeder en vader

Gehoor

- In baarmoeder lage geluidsfrequenties die gedempt worden
- In NICU veel en luidruchtige, plotse geluiden

Gehoor

- Premature baby: gebrek aan gewenning aan geluid

Gehoer

Ontwikkelingsgerichte zorg:

- Vermijd plotse luide geluiden: niet op couveuze tikken, niets erop leggen
- Beide ouders aan zelfde kant van de couveuze, niet tegelijkertijd praten
- Achtergrondgeluiden proberen te beperken (licht dimmen)
- Vermijd geluid bij voedingsmomenten, interactie
- Soms patroon van slaap tijdens actieve uren overdag en wakker tijdens de nacht
- Thuis soms moeilijk om zonder achtergrondgeluid te slapen
- Zachte muziek kan organiserend effect hebben op sommige baby's (klassieke muziek, relaxatiemuziek)

Zicht

Zicht

- Premature baby's vaak slechtere visuele functies , dus regelmatige follow-up nodig

Zicht

- Fel licht is schadelijk

Zicht

- Premature baby's: zeer dunne oogleden, ogen vaak gedeeltelijk open

Zicht

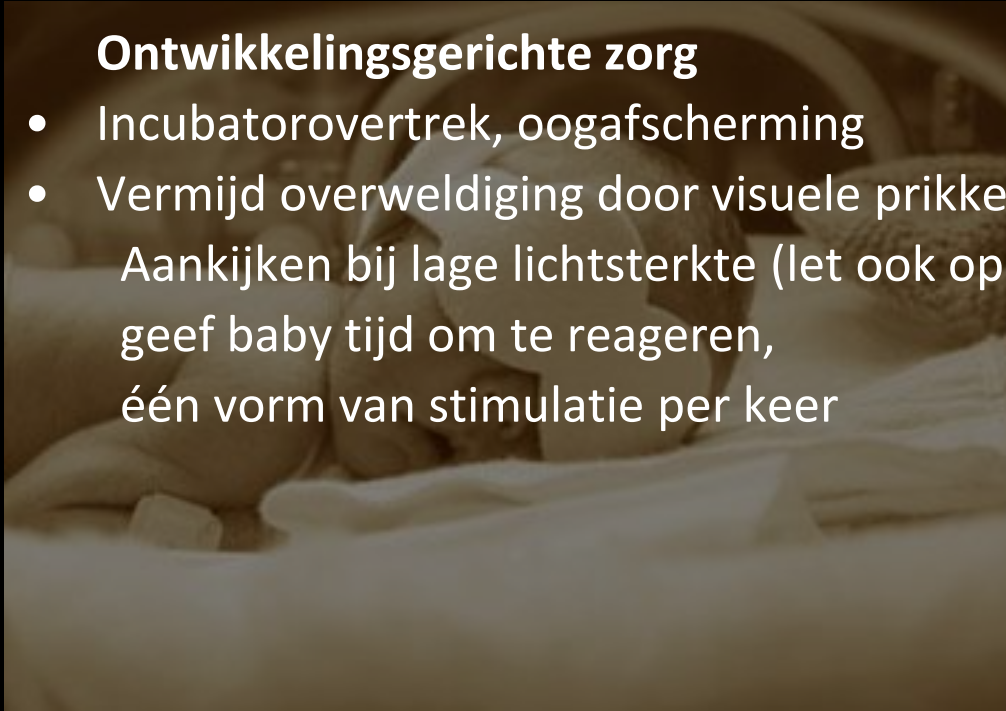
Incubatorovertrek, oogafscherming

Zicht

Ontwikkelingsgerichte zorg

- Incubatorovertrek, oogafscherming
- Vermijd overweldiging door visuele prikkels
  - Aankijken bij lage lichtsterkte (let ook op richting van het licht),
geef baby tijd om te reageren,
één vorm van stimulatie per keer

Motorische ontwikkeling

- Intensief opgevolgd door kinesisten op de afdeling
- Vraag uitleg over positionering, handling
- Thuis: verschillende houdingen om te spelen.

Slaap-waak ritme

Slaap-waak ritme

- Tijdens diepe slaap vrijstelling van groeistimulerende hormonen
- Differentiatie tussen verschillende states bij 24-27W niet zo goed

Slaap–waak ritme

Ontwikkelingsgerichte zorg

Periodes van diepe slaap niet verstoren!

Aandacht en interactie

Tot 32w is de baby gemakkelijk overladen door sensorische ervaringen

Aandacht en interactie

De baby heeft energie nodig voor fysiologische stabiliteit en is zelden beschikbaar voor interactie.

Aandacht en interactie

Hoe kan je zien dat een baby het moeilijk heeft:
hikken, gapen, krommen vd tenen, gespreide vingers

Aandacht en interactie

Niet klaar vr interactie:

- Hyper/hypoalert
- Gespannen expressie
- Lage lichaamstonus

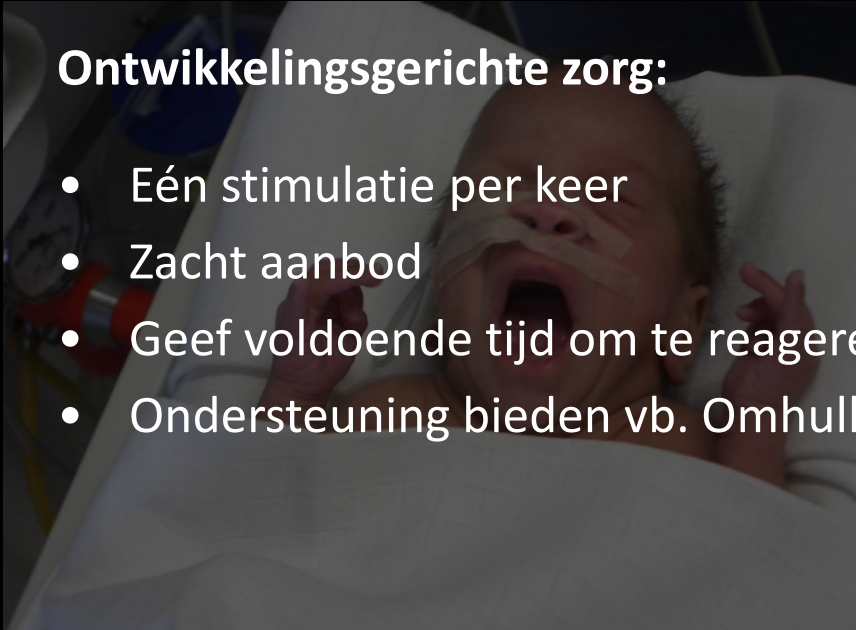
Klaar vr interactie:

- Alertte heldere blik
- Parmantige expressie
- Zachte gemoduleerde lichaamstonus

Aandacht en interactie

Ontwikkelingsgerichte zorg:

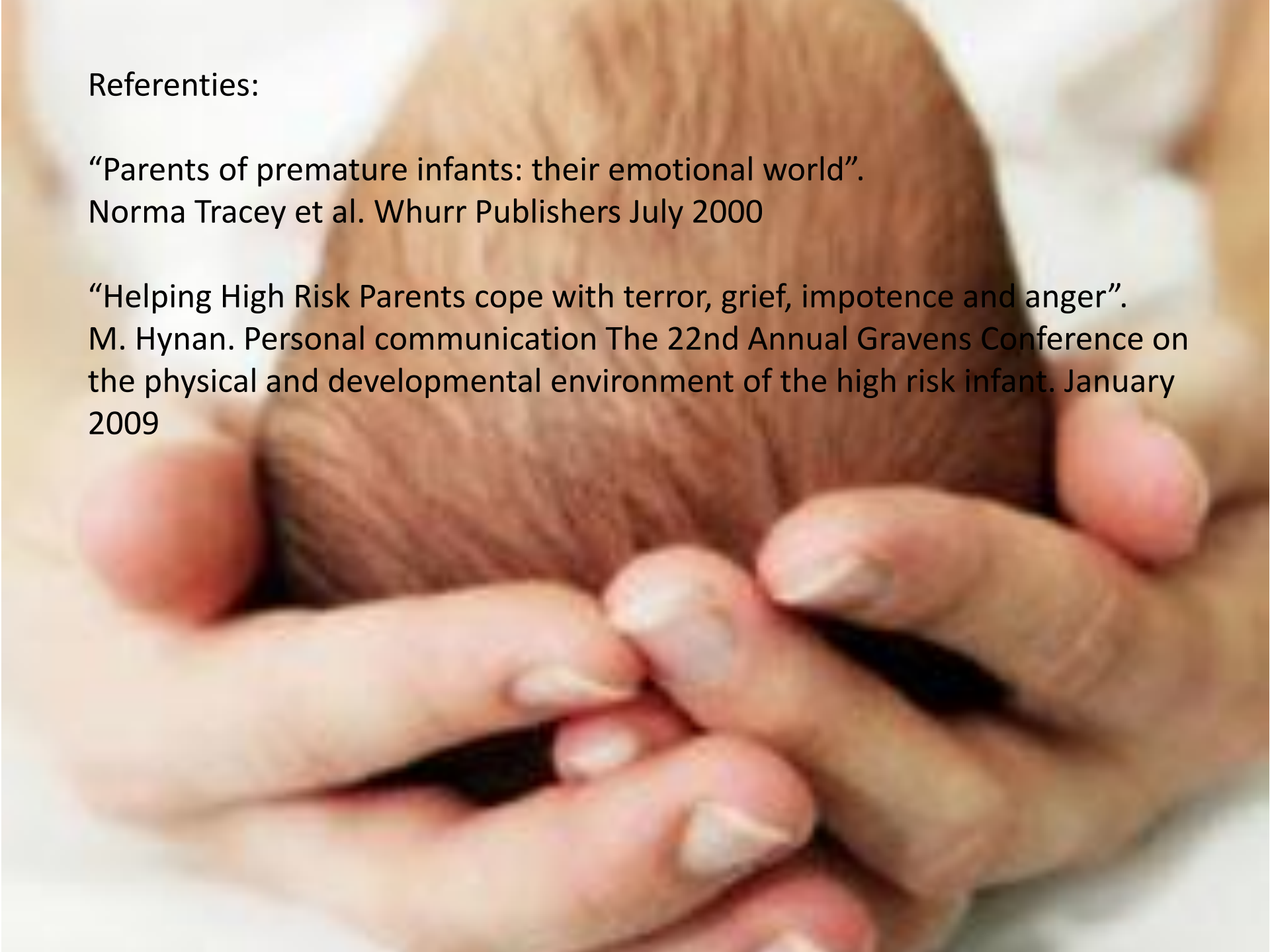
- Eén stimulatie per keer
- Zacht aanbod
- Geef voldoende tijd om te reageren (dikwijls respons vertraagd)
- Ondersteuning bieden vb. Omhullen, inwikkelen, tutje

Dank voor uw aandacht !

Referenties:

“Parents of premature infants: their emotional world”.

Norma Tracey et al. Whurr Publishers July 2000

“Helping High Risk Parents cope with terror, grief, impotence and anger”.

M. Hynan. Personal communication The 22nd Annual Gravens Conference on the physical and developmental environment of the high risk infant. January 2009